

Upravljanje državnih gospodarskih družb

Povzetek s predlogi sprememb v organizaciji in upravljanju SDH in DUTB

Privatizacije gospodarstva v Sloveniji niso prinesle pričakovanega povečanja učinkovitosti in splošne blaginje, kar naj bi bil njihov cilj. Lastniški delež države v gospodarskih družbah na zelo različnih področjih gospodarjenja ostaja velik, z zgrešenimi »privatizacijami« se je celo povečal. Upravljanje podjetij v polni ali delni državni lasti zahteva drugačno organiziranost od zdajšnje, na kar kaže tudi dosedanje delovanje obeh državnih upravljaljskih družb: Slovenskega državnega holdinga (SDH) in Družbe za upravljanje terjatev bank (DUTB). SDH in DUTB morata zaupane jima gospodarske družbe upravljati skladno s Strategijo upravljanja državnih gospodarskih družb (Strategija) in tako da njihovo upravljanje tudi dolgoročno koristiti vsem državljanom Slovenije. SDH in DUTB sta bili ustanovljeni iz različnih razlogov in v različnih okoliščinah; da je treba spremeniti tudi njuno organiziranost, kažejo razlike med Strategijo ter njunim delovanjem, to pa potrjujejo tudi nedavni pretresi v njunih upravah in nadzornih svetih. Spremembe v organizaciji in upravljanju SDH in DUTB so nujen prvi korak za začetek sprememb v privatizaciji in za boljše upravljanje v državnih gospodarskih družbah nasploh.

Da bi se dobremu upravljanju državnih gospodarskih družb približali, je zato prav, da se pomen SDH in DUTB kaže tudi v velikosti in sestavi njunih organov upravljanja. Zato predlagamo, da se nadzorna sveta SDH in DUTB razširita; sestavljajo naj jih predstavniki različnih poklicev in slojev družbe. Pri njuni in pri organizaciji družb v državni lasti nasploh je mogoče uporabiti izkušnje drugih držav, na primer Nemčije, kjer so nadzorni sveti velikih družb, ki so deloma v državni lasti, mnogo večji in sestavljeni iz enakega števila predstavnikov dela in kapitala. Zato v razmislek predlagamo, da se nadzorni svet SDH poveča na vsaj 12 članov in da so v njem na strani dela poleg predstavnikov delavcev iz podjetij v upravljanju še predstavniki civilne družbe, predvsem sindikatov - ZSSS in upokojenecv - ZDUS, na strani kapitala pa predstavniki izvršne oblasti in združenj delodajalcev. (Izvršna oblast se s sklicevanjem na umikanje politike iz gospodarstva ne more odreči svoje odgovornosti, združenja delodajalcev pa naj v upravljanje prinašajo ekonomsko in tehnično znanje.) Nadzorni svet DUTB naj bi imel vsaj 8 članov; tudi tu uprave in nadzornega sveta ne morejo sestavljati le finančniki. Ne gre za nezaupanje v njihovo delo, a le z upoštevanjem različnih znanj in izkušenj je mogoče sprejemati tudi dolgoročno prave odločitve.

Člani nadzornih svetov obeh institucij morajo biti ugledni državljani, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja v slovenski družbi in ki niso odvisni od političnih strank. Sestava nadzornih organov, prava organiziranost in boljše upravljanje SDH in DUTB bodo prinesli tudi prave načine privatizacije in upravljanja državnih gospodarskih družb. Ob tem pa je odgovornost za oblikovanje razvojne strategije in doseganje poslovnih ciljev izvorna naloga resornega ministra.

Ljubljana, 23.11.2015